

Fer el ploricó

A actualment, la forma correcte *conte*, de la qual havia prescindit àdhuc la llengua literària, ha esdevingut força usual en la llengua col·loquial, en què tant havia aconseguit d'introduir-se l'horrible castellanisme "qüento". De fet, aquest castellanisme havia vingut a substituir, més que no pas la forma relativament moderna *conte*, d'altres formes més populars, especialment *rondalla*, i la difusió entre nòs altres de llibres de contes en castellà hi devia contribuir en una gran mesura. Els contistes catalans anteriors al noucentisme no vacil·laven a servir-se d'aquests mot, com és ara Apel·les Mestres, que l'any 1908 va publicar el recull de narracions breus titulat *Qüentos bosquetans*, però amb la depuració del nostre lèxic feta per Pompeu Fabra i amb la publicació, a partir de la segona dècada d'aquest segle, de nombrosos llibres de contes; tant de contes literaris com de contes per a infants, s'ha aconseguit que l'ús de *conte* no fos un fet exclusiu d'uns quants puristes i que penetrés en el llenguatge familiar —en què tan habitual era de dir "explicar un qüento".

Però l'ús de *conte* en lloc de "qüento" no s'ha de voler fer extensiu a tots els casos en què es diu aquest castellanisme, és a dir, a aquells casos en

què equival a "excuses, dilacions, raons imaginàries o fantasioses, poc convincents". No havent estat, la paraula *conte*, una forma gaire popular, és natural que no hagi originat la fraseologia que han originat d'altres mots del mateix camp de significació i que no hagi conegut un ús metafòric. Per a la designació de la idea indicada, el llenguatge popular recorregué a les denominacions d'altres formes narratives més usuals, com *romanços* o *històries* —els romanços, com se sap, no eren sinó contes en vers. Diem, així, *No em vinguis amb romanços* o *Això són històries (de la vora del foc)*, prescindint d'hibrides traduccions literals. També s'usen, en aquests casos, normalment en plural, *cançó*, i, especialment, *fal·lòrnia*, mot que ja prové d'un altre camp de significació.

Un cas especial el constitueix la frase feta "explicar el qüento de la llàgrima", que n'hi ha que "adapten" a la normativa convertint-la en "explicar el conte de la llàgrima". La bondat d'aquesta adaptació és ben dubtosa. En tot cas, disposem d'una frase ben genuïna, *fer el ploricó*, que vol dir el mateix: "tractar, ponderant les seves misèries, fretura, etc.; d'inspirar compassió i obtenir, així, quelcom", segons el Diccionari Fabra.

Albert Jané